

ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ
เพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย
The Effects of Storytelling with Role Play Activity Provision to
Develop Relationship Skills of Young Children.

ณิชกานต์ บุญมารุ่งโรจน์*

Nitchakan Boonmarungroj

ปัทมาวดี เล่ห์มงคล**

Pattamavadi Lehmongkol

สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,ประเทศไทย

Department of Early Childhood Education Faculty of Education Kasetsart University, Thailand

Email: nitchakan.bo@ku.th fedupdl@ku.ac.th

Received: April 25, 2023

Revised: April 17, 2024

Accepted: April 19, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะความสัมพันธ์เด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง ๓-๔ ปี ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จำนวน ๒๕ คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ๑)แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติจำนวน ๑๖ แผน ๒)แบบประเมินทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

* นางสาวณิชกานต์ บุญมารุ่งโรจน์ Miss.Nitchakan Boonmarungroj, ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Master of Education (Early Childhood Education), Department of Education Kasetsart University.

** รศ.ดร.ปัทมาวดี เล่ห์มงคล Assoc.Prof.Dr.Pattamavadi Lehmongkol, Ed.D. อาจารย์ที่ปรึกษาสาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Early Childhood Education), Department of Education Kasetsart University.

ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ๓๙๑

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติมีทักษะความสัมพันธ์ ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ การสื่อสาร การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม การเล่นและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น การแสดงกริยาที่เป็นมิตร การเคารพผู้อื่น ซึ่งหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ๖.๓๖ หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ๑๓.๒๔

คำสำคัญ: กิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ; ทักษะ; ความสัมพันธ์; เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this study was to compare relationship skills of young children before and after storytelling activities of with role play. The subjects used in this study were 25 young children ranging in age between 3-4 years old studying in kindergarten Year 1, second semester, academic year of 2022. The subjects were at Kasetsart University Laboratory School, Kamphaengsaen Campus, Educational Research and Development Center, Faculty of education. The instruments used in this study were 1) 16 role play activity plans and 2) young children relationship skills assessment form. The statistics used in this study were mean and standard deviation.

The results showed that young children who participated in storytelling with role play activities developed 5 skills in communication, adaptation to environment, co-operative with others, showing friendly behaviors, respect the others. Mean score before and after experiment was 6.36 and 13.24 respectively.

Keywords: Storytelling with Role Play Activity; Skills; relationship; Young Children

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (โควิด -๑๙) ทำให้วิถีชีวิตของเด็กปฐมวัยชะงักนานกว่า ๒ ปี เนื่องจากโรงเรียนปิดเด็กต้องเรียนออนไลน์อยู่บ้านต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ทำให้เด็กไม่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) ในภาวะเช่นนี้เด็กอาจเกิดความเครียด และอาจรู้สึกสูญเสียอิสรภาพ คิดถึงเพื่อน คิดถึงการไปโรงเรียน เนื่องจากไม่มีการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกที่หลากหลายกับบุคคลอื่น ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ การแสดงออกทางความรู้สึกจึงลดน้อยลง ในขณะที่เดียวกันเด็กใช้เวลาอยู่กับหน้าจอ (screen time) มากเกินไปในแต่ละวันทำให้เกิดช่องว่างระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ทักษะความสัมพันธ์ (Relationship skills) เป็นทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนตั้งแต่ในวัยเด็ก การพัฒนาทักษะความสัมพันธ์เป็นกุญแจสำคัญในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการเผชิญหน้า ช่วงสั้น ๆ หรือความสัมพันธ์ระยะยาว^๑ ดังนั้น ทักษะความสัมพันธ์จึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาหรือสอน ทักษะชีวิต การพัฒนาทักษะความสัมพันธ์จึงต้องอาศัยกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการการทำงาน ของเด็กปฐมวัย โดยธรรมชาติของเด็กมีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง ชอบลงมือทำแต่ยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องของภาษา ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำหรับเด็กปฐมวัยคือการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมและทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน กิจกรรมบทบาทสมมติจึงเป็น กระบวนการที่เด็กสามารถเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงที่มุ่งเน้นให้เด็กได้ฝึกการใช้ภาษาในสถานการณ์ ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ทำให้เด็กได้ฝึกภาษาและทำตามลักษณะนิสัยของบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ สมมตินั้น นอกจากกิจกรรมบทบาทสมมติจะเอื้อประโยชน์ให้เด็กมีพัฒนาการด้านความสามารถในการ พูดแล้ว ยังเป็นเทคนิคการสอนวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กมีความสนุกสนาน ทำให้บรรยากาศการเรียนเป็นไป ด้วยดี^๒ การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติประกอบการเล่านิทาน จึงเป็นอีกหนึ่งวิธีในการจัดการเรียนการสอน ที่ช่วยให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาความสามารถทางด้านทักษะความสัมพันธ์ ซึ่งนิทานมีส่วนช่วยกระตุ้น พัฒนาการทำให้เด็กสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาการจัดการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ของ เด็กปฐมวัย อันเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิต โดยเล็งเห็นความสำคัญของการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน ประกอบบทบาทสมมติมาประยุกต์เพื่อพัฒนาความสามารถด้านทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งกิจกรรมบทบาทสมมติประกอบการเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่จะช่วยเชื่อมโยงการทำงานของสมอง และพัฒนาจินตนาการ ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และสร้างปฏิสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวได้ดี ซึ่งถือ เป็นอีกทักษะชีวิตที่สำคัญต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้กับเด็กในสังคมปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะความสัมพันธ์เด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบ บทบาทสมมติ

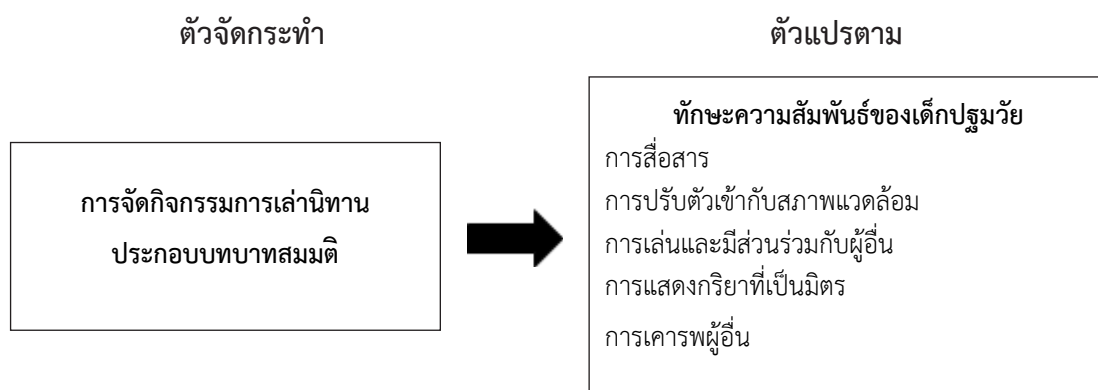
^๑ Kolb, D. SIMBA: using Kolb's learning theory in simulation-based learning to improve participants' confidence, [Online], Available : <https://bmcmmededuc.biomedcentral.com/articles/> [10 October 2021].

^๒ บัณฑิต เพชรงาม, “การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผนตอน ขุนช้างถวายฎีกาเพื่อ เสริมสร้างความสามารถในการเขียนสรุปความ ตามแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย, (โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๖๒).

สมมติฐานการวิจัย

๑. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติมีคะแนนเฉลี่ยในด้านทักษะความสัมพันธ์สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ
๒. การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติสามารถส่งเสริมทักษะความสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ด้านการเล่นและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น ด้านการแสดงกริยาที่เป็นมิตร และด้านการเคารพผู้อื่น

กรอบแนวความคิด

การทบทวนวรรณกรรม

ทักษะความสัมพันธ์ คือทักษะที่การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการสื่อสารรับรู้ และเข้าใจผู้อื่น การให้ร่วมมือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม จึงถือเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้บุคคลมีความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน รู้จักการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมการเล่นและมีส่วนร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายทำให้เด็กเรียนรู้ได้หลากหลายด้าน ผู้วิจัยจึงขอเสนอกรอบการเรียนรู้ในเรื่องทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

Weissberg อธิบายเกี่ยวกับทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยว่าเป็น สิ่งจำเป็นในการพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งรวมถึงการสื่อสารอย่างชัดเจน การตั้งใจฟัง การให้ความร่วมมือ ตลอดจนการต่อต้านแรงกดดันทางสังคมที่ไม่เหมาะสม การเจรจาความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์และขอความช่วยเหลือได้เมื่อจำเป็น^๓

^๓ Weissberg, P, Promoting the Social and Emotional Learning of Millions of School Children, [Online], Available : <https://journals.sagepub.com/> [14 October 2021].

Casel กล่าวถึง การส่งเสริมทักษะความสัมพันธ์ในเด็กปฐมวัยว่า เป็นความสามารถในการสร้าง การรักษาความสัมพันธ์ที่ดี การสนับสนุนเกื้อกูลและการชี้แนะ อย่างมีประสิทธิภาพกับบุคคลและกลุ่มที่ หลากหลาย^๔

Tavegia & English ได้อธิบายถึงทักษะความสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นความสัมพันธ์เชิงบวกและความ ห่วงใยระหว่างครูและผู้เรียนในห้องเรียนเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ ความสัมพันธ์เหล่านี้เมื่อพัฒนา และคงไว้ด้วยความตั้งใจและความเอาใจใส่ จะช่วยเพิ่มบรรยากาศและวัฒนธรรมของโรงเรียน สร้างความ เชื่อมโยงกับโรงเรียน และสามารถใช้เป็นแบบอย่างสำหรับความสัมพันธ์ในอนาคตได้ การเรียนรู้ทักษะ ที่จำเป็นในการพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีความขัดแย้ง จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญ กับทุกห้องเรียนดังที่เห็นรอบตัว ความจำเป็นในการเชื่อมโยงความเข้าใจและความซาบซึ้งในความ แตกต่าง การออกแบบห้องเรียนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์จะกลายเป็นการเรียนรู้ในสภาพ แวดล้อมที่ดีซึ่งสร้างทั้งทักษะทางวิชาการและสังคมได้^๕

Indeed Career Guide กล่าวถึงทักษะความสัมพันธ์ว่า ทักษะความสัมพันธ์ส่วนใหญ่เป็นทักษะ ด้านอารมณ์ที่ช่วยสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีอิทธิพลต่อความสำเร็จ และทักษะความสัมพันธ์ช่วยจัดการและชี้แนะความสัมพันธ์ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ใช้ อย่างมี ประสิทธิภาพ^๖

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถทำให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมทักษะความสัมพันธ์ออกมาได้โดยการ เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้เผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง จะทำให้เด็ก ได้เรียนรู้วิธีการปรับตัวขณะที่กำลังทำกิจกรรม

วิธีการดำเนินการ

กลุ่มประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง จำนวน ๒๕ คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล ศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต กำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

^๔ Casel, Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL), [Online], Available : <https://casel.org/> [15 October 2021].

^๕ Tavegia, M and English, E, A Moral Imperative: Social and Emotional Learning, [Online], Available : <https://www.collaborativeclassroom.org/blog/a-moral-imperative-social-and-emotional-learning/>[22 October 2021].

^๖ Indeed Career Guide, 5 Important Human Relation Skills, [Online], Available : <https://www.indeed.com/career-advice/resumes-cover-letters/human-relation-skill/> [29 October 2021].

ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ๓๙๕

๑. แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติจำนวน ๑๖ แผน
๒. แบบประเมินทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ๑ ชุด จำนวน ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) การสื่อสาร (๒) การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม (๓) การเล่นและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น (๔) การแสดงกริยาที่เป็นมิตร (๕) การเคารพผู้อื่น

ผลการวิจัย

๑. ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

๑.๑ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ

ตารางที่ ๑ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

(N = ๒๕)

ทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ	๑๕	๖.๓๖	๑.๐๘
หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ	๑๕	๑๓.๒๔	๑.๕๙

จากตารางที่ ๑ พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่มีต่อทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๖.๓๖ ($\mu=๖.๓๖$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๐๘ ($\sigma=๑.๐๘$) และคะแนนเฉลี่ยที่มีต่อทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติที่มีต่อทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๑๓.๒๔ ($\mu=๑๓.๒๔$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๕๙ ($\sigma=๑.๕๙$) เมื่อนำค่าเฉลี่ยที่มีต่อทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติที่มีต่อทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยมาเปรียบเทียบ พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยที่มีต่อทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยหลังจากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติสูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรม

ตารางที่ ๒ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรม ดังนี้

(N = ๒๕)

รายพฤติกรรม	ก่อนการจัดกิจกรรม		หลังการจัดกิจกรรม		ผล
	μ	σ	μ	σ	
๑. การสื่อสาร	๑.๖๔	๑.๓๖	๒.๖๘	๐.๓๒	สูงขึ้น
๒. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม	๑.๔๔	๑.๕๖	๒.๗๖	๐.๒๔	สูงขึ้น
๓. การเล่นและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น	๑.๒๔	๑.๗๖	๒.๗๒	๐.๒๘	สูงขึ้น
๔. การแสดงกริยาที่เป็นมิตร	๑.๐๐	๒.๐๐	๒.๕๖	๐.๔๔	สูงขึ้น
๕. การเคารพผู้อื่น	๑.๐๔	๑.๙๖	๒.๕๒	๐.๔๘	สูงขึ้น

จากตารางที่ ๒ พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยแยกตามรายด้าน เมื่อนำค่าเฉลี่ยของทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยโดยแยกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง มาเปรียบเทียบกับพบว่ามีความแตกต่างกันโดยค่าเฉลี่ยของทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองมีค่าคะแนนที่สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยด้านที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

๑.๒ ผลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ขณะทำการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ ผู้วิจัยขอเสนอแนะโดยแบ่งตามพฤติกรรม บ่งชี้ดังนี้

๑. ด้านการสื่อสาร คือ พูดและฟังในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมกับผู้อื่น ได้ตอบอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม ในสัปดาห์ ๑-๒ พบว่าเด็กส่วนใหญ่พูดและฟังในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมกับผู้อื่น ได้ตอบบ้างเป็นบางครั้งตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม แต่เมื่อจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ ในสัปดาห์ที่ ๓-๔ เด็กเริ่มพูดและฟังในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมกับผู้อื่น ได้ตอบเกือบทุกครั้งตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม สัปดาห์ที่ ๕-๖ เด็กพูดและฟังในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมกับผู้อื่น ได้ตอบอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม ได้โดยเฉพาะสัปดาห์ที่ ๗-๘ เป็นต้นไป เด็กมีการพูดและฟังในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมกับผู้อื่น ได้ตอบอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น

๒. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม คือ การปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองและปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเอง ในสัปดาห์ที่ ๑-๒ พบว่าเด็กยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ในสัปดาห์ที่ ๓-๔ เด็กพยายามปรับสภาพบางช่วง

ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ๓-๕ ปี

ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองและพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเอง สัปดาห์ที่ ๕-๖ เด็กปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองและปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเอง เริ่มสังเกตได้ชัดในสัปดาห์ที่ ๗-๘ เป็นต้นไปที่เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้สอดคล้องกับกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติที่กำหนดได้เหมาะสมมากขึ้น

๓. การเล่นและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น คือ สนใจเข้าร่วมและมีบทบาทในการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม ในสัปดาห์ที่ ๑-๒ พบว่าเด็กยังไม่มีการเล่นและมีส่วนร่วมกับผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง สัปดาห์ที่ ๓-๔ พบว่า เด็กเล่นและมีส่วนร่วมกับผู้อื่นคนแรก แต่พอคนต่อ ๆ ไปเริ่มไม่สนใจ พุดไปเรื่องอื่นกับเพื่อน ๆ ในสัปดาห์ที่ ๕-๖ เด็กเริ่มสนใจเข้าร่วมและมีบทบาทในการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม ในสัปดาห์ที่ ๗-๘ เป็นต้นไป เด็กเริ่มเล่นและมีส่วนร่วมกับผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟังโดยให้ความสนใจเพื่อนมากขึ้น

๔. การแสดงกริยาที่เป็นมิตร คือ แสดงกริยาที่แสดงถึงความยินดี การสัมผัส โอบกอด จับมือ จูมมือ พอใจ ที่ได้ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม ในสัปดาห์ที่ ๑-๒ พบว่าเด็กยังไม่รู้จักการแสดงกริยาที่แสดงถึงความยินดี การสัมผัส โอบกอด จับมือ จูมมือ พอใจ ที่ได้ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ในสัปดาห์ที่ ๓-๔ เด็กบางคนเริ่มปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน พุดคุย ยิ้มแย้ม ประบมือหรือแสดงถึงความยินดีที่ได้ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น สัปดาห์ที่ ๕-๖ เด็กสามารถแสดงกริยาที่แสดงถึงความยินดี การสัมผัส โอบกอด จับมือ จูมมือ พอใจ ที่ได้ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นเกือบทุกครั้ง สัปดาห์ที่ ๗-๘ เป็นต้นมา เด็กรู้จักการแสดงกริยาที่แสดงถึงความยินดี การสัมผัส โอบกอด จับมือ จูมมือ พอใจ ที่ได้ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ในทุกขั้นตอนของการทำกิจกรรมเสร็จ เด็กมีความสนใจ สนุกกับการร่วมกิจกรรมเนื่องจากแต่ละสัปดาห์จะมีกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติที่แตกต่างกัน เด็ก ๆ จะตื่นเต้นและร่วมกิจกรรมหลากหลายมากขึ้น

๕. การเคารพผู้อื่น คือ ใช้กริยาวาจาสุภาพ รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม ในสัปดาห์ที่ ๑-๒ พบว่าเด็กยังไม่สามารถแสดงการเคารพผู้อื่นได้ด้วยตนเอง เด็กยังไม่สามารถใช้กริยาวาจาสุภาพ รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม ในสัปดาห์ที่ ๓-๔ เด็กเริ่มใช้กริยาวาจาสุภาพ รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว แต่ยังต้องให้ครูชี้แนะ แต่เมื่อจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติหลาย ๆ ครั้งติดต่อกันในสัปดาห์ที่ ๕-๖ เด็กเริ่มแสดงการเคารพผู้อื่น ใช้กริยาวาจาสุภาพ รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ขณะครูสอนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบโดยเฉพาะสัปดาห์ที่ ๗-๘ เป็นต้นมา เด็กใช้กริยาวาจา

สุขภาพ รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ กิจกรรมตามลำดับขั้นตอนอย่างตั้งใจจนกิจกรรมสำเร็จด้วยตนเอง

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

กิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีทักษะความสัมพันธ์ที่สูงขึ้น และยังเป็นการใช้กิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย การแสดงบทบาทสมมติทำให้เด็กกล้าแสดงออก กล้าสื่อสาร เล่นและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น รู้จักการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม แสดงกริยาที่เป็นมิตรและเคารพผู้อื่นในขณะที่ทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ จตุพล นามนาย^๗ ที่กล่าวว่า กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กรู้จักการจำลองเหตุการณ์เพื่อเลียนแบบสถานการณ์จริง และให้เด็กแสดงบทบาทนั้น ๆ โดยมีการแลกเปลี่ยนสนทนากันเพื่อฝึกทักษะการพูดและกระบวนการการคิดร่วมกันและสุพิศษา บุพศิริ^๘ กล่าวว่า การเล่นบทบาทสมมติของเด็กเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้ง ๔ ด้าน การเล่นบทบาทสมมติเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ตระหว่งเพื่อน เพิ่มพูนทักษะด้านการฟัง การพูดที่ตืออย่างหนึ่งและเด็กได้แสดงออกตามจินตนาการอย่างเหมาะสมตามวัย

จากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่าทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้นหลังจากจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ โดยในการทำกิจกรรมในช่วงแรก เด็กมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากเด็กมีพื้นฐานของทักษะความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน การเรียนออนไลน์เป็นเวลานาน จึงส่งผลให้เด็กเกิดความกลัวการรู้จักผู้คนใหม่ ๆ ไม่มั่นใจในตนเอง ไม่กล้าสื่อสารกับคนอื่น และยังไม่คุ้นเคยเมื่อต้องอยู่กับผู้คนเยอะ ๆ Kolb^๙ กล่าวว่า การพัฒนาทักษะด้านความสัมพันธ์เป็นกุญแจสำคัญในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการเผชิญหน้าช่วงสั้น ๆ หรือความสัมพันธ์ระยะยาว การมุ่งเน้นที่ทักษะบางอย่าง สามารถทำให้การโต้ตอบมีประสิทธิผลมากขึ้น ดังนั้น ครูและผู้ปกครองต้องไม่ใจร้อนควรใช้เวลากับเด็กในการฝึกการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และคอยให้การช่วยเหลือเมื่อเด็กขอให้ช่วย

^๗ จตุพล นามนาย, “การพัฒนาทักษะการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนเทศบาล ๖ นครเชียงราย”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, (มหาวิทยาลัยพะเยา, ๒๕๖๒).

^๘ สุพิศษา บุพศิริ, “ผลการจัดประสบการณ์การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเล่นิทานเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางด้านภาษาและการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย”, วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ๒๕๖๐), ๑๕๙-๑๖๖.

^๙ Kolb, D. SIMBA: using Kolb's learning theory in simulation-based learning to improve participants' confidence, [Online], Available : <https://bmcmmededuc.biomedcentral.com/articles/> [10 October 2021].

ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ๓๙๙

เด็กจะได้ฝึกทักษะความสัมพันธ์ ทักษะทางสังคมและเด็กจะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ปล่อยให้เด็กได้ทำกิจกรรมตามความสามารถที่เด็กมี ไม่ปิดโอกาสในการเรียนรู้และให้เด็กลงมือปฏิบัติ ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ ครูควรใช้สื่อ อุปกรณ์เพื่อดึงดูดความสนใจและลดความกังวลลง โดยการร้องเพลงเกี่ยวกับทักษะความสัมพันธ์ เพื่อให้เด็กได้เห็นภาพและฟังเรื่องราวจากเพลงก่อนการลงมือทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับ จริญญา ไชยเพชร^{๑๐} ที่กล่าวว่า เด็กที่ได้รับการพัฒนาส่งเสริมในการปรับตัวและมีพฤติกรรมด้านความคิด ความรู้สึก และความสามารถในการแสดงออกอย่างเหมาะสม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างสร้างสรรค์และมีความสุข

เมื่อจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติไปได้ระยะเวลาหนึ่ง เด็กมีความเข้าใจลำดับขั้นตอนวิธีการ ได้เรียนรู้จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม ทำให้เด็กเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้โดยง่าย รู้จักการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม รวมไปถึงการมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการทำกิจกรรมจนจบกิจกรรม สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในขณะที่ทำกิจกรรมได้ การที่เด็กสามารถเรียนรู้และสื่อสารได้ดี เนื่องจากเด็กมีโอกาสซึมซับการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังที่ Bandura ซึ่ง อชรา เอิบสุขสิริ^{๑๑} อธิบายว่า วิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยคือการเลียนแบบพฤติกรรมจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด โดยเด็กสามารถเลียนแบบท่าทางของผู้อื่นได้อย่างเป็นธรรมชาติและเนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย การแสดงออกทางสังคมของเด็กจึงเป็นกระบวนการหนึ่งของการพัฒนาพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล จะเห็นได้ว่าทักษะความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบได้เมื่อเด็กเล่นและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นกับเพื่อนหรือผู้ปกครอง โดยเฉพาะครูซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัย

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ ส่งผลต่อทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่让孩子พัฒนาทักษะความสัมพันธ์ โดยการร่วมกิจกรรมประจำวันผ่านขั้นตอนและวิธีการในขณะที่ทำกิจกรรม การเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมบทบาทสมมติตามความสามารถด้วยตนเอง เช่น การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม การเล่นและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น การแสดงกริยาที่เป็นมิตรของตนเองตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จกิจกรรมซึ่งช่วยส่งผลให้เด็กเกิดความสนใจและเกิดการตอบสนองที่ดีต่อการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์พื้นฐานที่สำคัญเพื่อส่งเสริมให้เด็กสามารถนำทักษะดังกล่าวไปใช้ได้จริงในชีวิตต่อไป

^{๑๐} จริญญา ไชยเพชร, บทความ ทำไมจึงต้องร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนาเด็ก เรื่องการเสริมสร้าง ทักษะพื้นฐานปฐมวัยในปัจจุบัน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://wbscport.dusit.ac.th/artefact/file/download.php>. [๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๕].

^{๑๑} อชรา เอิบสุขสิริ, จิตวิทยาสำหรับครู, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ข้อเสนอแนะ

๑. เนื่องจากในช่วงการจัดกิจกรรมเด็กมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมค่อนข้างน้อยและขาดความต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมในบางช่วงและส่งผลต่อการเก็บข้อมูล เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่ไม่กล้า มีปฏิสัมพันธ์ พูดคุยหรือสื่อสารกับเพื่อน ครูควรขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

๒. ครูผู้สอนควรบันทึกวีดิทัศน์ในการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ทราบพฤติกรรมเด็กที่สังเกต ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๓. เนื่องจากบางกิจกรรมเด็กไม่คุ้นเคยและไม่สามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว ครูผู้สอนควรมีความยืดหยุ่นหรือขยายเวลาในการทำกิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๑. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ต่อไป

๒. ควรศึกษาเปรียบเทียบทักษะความสัมพันธ์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติระหว่างเด็กในโรงเรียนที่สังกัดแตกต่างกัน

๓. ควรศึกษาผลจากการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติที่มีต่อทักษะความสามารถด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะทางภาษา ทักษะการคิด ทักษะทางสังคม เป็นต้น

บรรณานุกรม

จตุพล นามนาย. “การพัฒนาทักษะการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนเทศบาล ๖ นครเชียงราย”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชา หลักสูตรและการสอน**. มหาวิทยาลัยพะเยา, ๒๕๖๒.

บัวลักษณ์ เพชรงาม. “การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผนตอน ขุนช้างถวายเป็นฎีกา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนสรุปความ ตามแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา”. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการเรียนรู้ภาษาไทย**. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๖๒.

สุพิศษา บุพศิริ. “ผลการจัดประสบการณ์การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเล่านิทานเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางด้านภาษาและการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย”, **วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน**, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐) : ๑๕๙-๑๖๖.

ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ๔๐๑

อัครา เอิบสุขสิริ. จิตวิทยาสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

จริญญา ไชยเพ็ชร. บทความ ทำไมจึงต้องร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนาเด็ก เรื่องการเสริมสร้างทักษะพื้นฐานปฐมวัยในปัจจุบัน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://wbscport.dusit.ac.th/artefact/file/download.php>. [๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๕].

Casel. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL). [Online]. Available : <https://casel.org/> [15 October 2021].

Indeed Career Guide. **5 Important Human Relation Skills**. [Online]. Available : <https://www.indeed.com/career-advice/resumes-cover-letters/human-relation-skill/> [29 October 2021].

Kolb, D. **SIMBA: using Kolb's learning theory in simulation-based learning to improve participants' confidence**, [Online], Available : <https://bmcmmededuc.biomed-central.com/articles/> [10 October 2021].

Tavegia, M and English, E. **A Moral Imperative: Social and Emotional Learning**. [Online]. Available : <https://www.collaborativeclassroom.org/blog/a-moral-imperative-social-and-emotional-learning/> [22 October 2021].

Weissberg, P. **Promoting the Social and Emotional Learning of Millions of School Children**. [Online]. Available : <https://journals.sagepub.com/> [14 October 2021].